

Danas je velik dan za Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti jer ovdje u atriju Akademijine palače, pred Bašćanskom pločom sa spomenom hrvatskog kralja Zvonimira, pred bistom našega osnivača Josipa Jurja Strossmayera i hrvatskim državnim stijegom, svečano proglašavamo nove članove izabrane na skupštini 19. svibnja ove godine, ali i članove izabrane 16. studenog 2020., koji zbog pandemije nisu mogli imati svoju svečanost pa im povelje uručujemo danas.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti najviša je znanstvena i umjetnička institucija u Hrvatskoj, svijest i savjest hrvatske nacije, koja od svog osnutka davne 1861. godine aktivno pridonosi razvoju hrvatske znanosti, umjetnosti i kulture i njihovu uključivanju u svjetske tokove, čime usmjerava razvoj i napredak hrvatskog društva u cjelini. Promicanjem izvrsnosti i aktivnom sudioništvu, u diseminaciji najviših dosega hrvatske znanosti i umjetnosti u domovini i svijetu, Akademija služi boljitku Hrvatske, zahvaljujući prije svega stvaralačkom i moralnom autoritetu njenih članova, kako nekad tako i danas.

Akademija od svog osnutka do danas svjedočila je urušavanjima velikih carstava i niza nametnutih državnih tvorevina. Dočekala je Republiku Hrvatsku i trajno usvojila hrvatsko ime, kao vodeća povijesna institucija u skrbi za hrvatski nacionalni identitet. U poslanju Hrvatske akademije je promicanje jedinstva nacije bez podjela njezinih građana po bilo kojoj osnovi, s ciljem napretka u svim područjima života na hrvatskom etničkom prostoru.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u svojim muzejima, arhivima i knjižnicama čuva neprocjenjivo nacionalno kulturno blago, a prostori u kojima djeluje, u Zagrebu i diljem Hrvatske, dragocjeni su zaštićeni spomenici kulturne graditeljske baštine. Brigu o njima s jednakim marom Akademija nastavlja i danas, suočena s teškim posljedicama potresa. Kompleksna je zadaća ovu kulturnu baštinu primjereno obnovljenu predati na korištenje budućim naraštajima. Ono što je naslijeđeno od generacija akademijinih članova, njena prošlost, treba dolični nastavak u današnjem članstvu, u sadašnjosti, kojom se oslikavaju budućí horizonti Akademije.

Jedna od najvažnijih dužnosti redovitih članova Akademije, ali i posebna privilegija, sadržana je u biranju novih članova, nove životnosti Akademije.

U svibnju je izabrano 17 novih redovitih članova, pet dopisnih članova i pet članova suradnika HAZU, a 2020. sedam redovitih članova, osam dopisnih članova i 11 članova suradnika, tako da Hrvatska akademija danas ima 135 redovitih članova, 113 dopisnih članova i 79 članova suradnika. Među 135 akademika 17 je žena, što je dosad najveći broj akademkinja. Treba naglasiti da je broj mjesta u Hrvatskoj akademiji ograničen i da u društvu uvijek postoji više izvrsnih osoba nego što ima mjesta u Akademiji. Bitno je međutim da su izabrani oni koji to zaslužuju, koji su se potvrdili svojim općepoznatim i općepriznatim radom, koji su stvorili djela trajne vrijednosti nacionalnog i međunarodnog značenja. Ovim putem čestitamo svim izabranim članovima i njihovim obiteljima te njihovim institucijama. Neka budu ponosni što se kao članovi Hrvatske akademije pribrajaju nizu znamenitih osoba i najvećih hrvatskih znanstvenih i umjetničkih velikana naše povijesti.

Zbog potresa i pandemije cjelokupna Akademija, svi članovi i djelatnici, našli su se iznenada pred teškoćama nezabilježenima u našoj 160 godina dugoj povijesti. Rad smo uspješno prilagodili novim okolnostima. Za svoje javne skupove uvelike smo koristili virtualnu sferu, a usporedo, obavljen je i enorman posao u vezi oštećenih zgrada, zbrinjavanja vrijednog inventara, preseljenja pojedinih Akademijinih jedinica iz teško stradalih prostora u sigurnije okruženje, nalaženja financijske pomoći, prijave šteta, žurnih popravaka manjih oštećenja te pripremnih radova za opsežnu obnovu.

Iz europskog Fonda solidarnosti za provedbu mjera zaštite kulturne baštine prijavljeno je i ugovorima potvrđeno 419 milijuna kuna za konstruktivnu obnovu osam Akademijinih zgrada i preventivnu zaštitu umjetnina. Projektira se cjelovita obnova, ne samo gruba konstrukcijska obnova. Međutim, izvor sredstava za takav cjeloviti napor kompletnog dovršenja još je nepoznat.

Nakon potresa 22. ožujka 2020. mediji su u više navrata tražili mišljenja i stavove članova Akademije iz redova arhitekata, urbanista i povjesničara umjetnosti, a svekolikoj javnosti Hrvatska akademija obratila se 4. svibnja 2020. Izjavom o obnovi Zagreba nakon potresa 22. ožujka 2020. u kojoj je iznijela svoje viđenje obnove Zagreba, te se zauzela za multidisciplinarni model obnove koji će uvažavati javni interes i opće dobro, uz nove vizije Zagreba i vrsnoću kao uvjet obnove. Zasada se malo od toga vidi.

Hrvatska akademija javnosti se u protekle dvije godine obratila s nekoliko važnih izjava, o seizmičkoj aktivnosti i njenim implikacijama, o prijetnji sruza turizma i uništavanja hrvatskog djevičanskoga prostora, o demografskoj krizi u Hrvatskoj, a velik odjek u Hrvatskoj i u susjednim zemljama, više od ijednog Akademijinog dokumenta, imali su Prilozi za zaštitu hrvatskih nacionalnih interesa prilikom pregovora Republike Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom u pogledu njihova ulaska u Europsku uniju.

Unatoč nepovoljnim okolnostima izazvanih potresima i pandemijom, broj javnih događanja u organizaciji ili pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije u 2021. bio je gotovo dvostruko veći nego u 2020. pa ih je održano 196. I u 2021. je nastavljena izdavačka djelatnost HAZU te su objavljene 84 publikacije.

Potporom Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti objavljeno je 46 publikacija, a među njima je 27 Akademijinih izdanja. Članovi HAZU izvan Akademije objavili su još 80 knjiga, tako da su, zahvaljujući Akademiji i njezinim članovima, u 2021. objavljene ukupno 183 publikacije. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti od osnutka do kraja 2021. godine objavila je ukupno 6.727 svezaka raznih publikacija.

Malo se koja institucija u Hrvatskoj može pohvaliti ovakvim brojkama. Biti član Hrvatske akademije stoga je posebna čast, privilegija i obaveza, ali i prilika da se aktivno sudjeluje u radu Akademije, njenim razredima, znanstvenim vijećima i odborima.

Kako je 1884. na otvorenju ove Akademijine palače rekao naš prvi predsjednik Franjo Rački, u ovom se hramu rukuju znanost i umjetnost. U Hrvatskoj akademiji na djelu je sretna sinergija znanstvenika i umjetnika koja obogaćuje naš stvaralački duh i potiče našu kreativnost.

Upravo zahvaljujući toj sinergiji i komplementarnosti znanosti i umjetnosti Hrvatska akademija opravdava svoje ime i profilirala se kao institucija od najvišeg ugleda i povjerenja, koja radom svojih članova te znanstvenih i umjetničkih jedinica obogaćuje intelektualni i duhovni život Hrvatske, ali i Europe i svijeta.

Želimo novim članovima da postanu aktivni dionici spomenutih plemenitih napora. Dobrodošli u svoju novu znanstveno-umjetničku obitelj, u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti.